

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редация, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Райфайзенівські каси позичкові.

В стовпцях нашої часописи вже доволі широко і ясно толкувало ся про пожиток і основи організації Райфайзенок. Тепер, коли вже чим раз ближше до переведеня в діло сеї надзвичайно пожиточної інституції, треба би співділання нашого інтелігентного загалу, щоби сю організацію зробити як найпопулярнійшою.

— Дай вам Боже здоровля, Іване чи Грицю, чи газдо, чи майстре!...

— Дай Боже і вам в'гомость, чи паноньку, чи паничу!...

— Щастя Боже при роботі!

— Дай Боже, дякувати.

— А що чувати коло вас доброго?

— Дякувати Господу, дав Бог милосерний погодицю, аби люди хліб збирали.

— А що чувати у вас в селі. Говорять у вас люди о нових касах Райфайзена?

— Та чулисьмо дещо, але то... не знати, як то з тими касами... Тоті банки то днуть шкіру з хлопа гірше жида, рахують, ліцитують доти, доки з торбами не пустять...

Оттут належало би розяснити тому Іванови, чи Грицеві головні основи Райфайзенівських кас, звернути его увагу на ініціативу краю в сій справі, на користи, які виходять із взаємного кредиту і легких безплатних позичок, на розумне орудованє позиченим грошем, та точність в сплаті довжних рат — розвіяти его сумніви, заохотити до підприємчivosti і заінтересувати сею гуманітарною інституцією, основаного лише для поратованя і користи сільского населеня.

Така бесіда повинна би стати на тепер виключним тематом в зносінах нашої

інтелігенції з простолудем. З обговореня справи Райфайзенівських кас вийде для мужика далеко більше користи як із всяких розговорів про минулі та будучі вибори, не кажучи вже про партії, фонетику і др., чим наші доморослі просвітители народа звикли годувати голодного мужика.

Відносити би з недовірем до повстаючих Райфайзенівських кас для того, що они вийшли від «польского сойму», та що головно всю акцію мали би вести «польські беширки», є так само нерозумно як і шкідливо. Певно, що коли руска інтелігенция відтягне ся від співділання в закладаню кас, коли полишить цілу акцію виділам повітовим, то з єї апатії будуть всі тягнути користь лише не наш темний і бідний мужик. Не лише що всхідна часть Галичини буде в далеко більшій мірі користати з призначених соймом грошей на сю ціль, але і в нашій части краю будуть користувати ся і багатієть одиниці і групи людей неприязних, або байдужних для нашого народа. Де як де, а вже хіба в сім ділі політика абстиненції, чи опозиції відібе ся найнекористнійше на самих нас, без нічиєї вини і причинку.

Та на жаль «Діло» у своїх увагах до оголошеного обіжника краевого виділу в справі Райфайзенівських кас, ступає одною ногою на стежку улюбленої ним опозиції. Попри ті сумніви, які ми подали в горі закидає обіжникови, чому згадуючи про «позичкові каси при рільничих кулках», які належало би в першій лінії притягнути до Райфайзенівської організації, сей обіжник не згадує нічо про такі самі каси при читальнях «Просьвіти». Се закид слухний і був би цілком на місци — лише не в устах «Діла». Бо прецінь свого часу доказував др.

Кость Левицкий в тім самім «Ділі», що Русинам не треба Райфайзенівських кас, бо для селяньского кредиту вистарчають зовсім каси «Просьвіти». І до тепер, є скілько нам відомо «Просьвіта» не вчинила жадного кроку, щоби зазначити свое становиско супротив нової грошевої інституції. Не вчинила жадного кроку ані супротив виділу краевого, ані супротив своїх членів. А одно і друге було би на часі і є св'ятим обовязком сего нашого народного товариства. Після такої заяви супротив виділу краевого, що «Просьвіта», як просьвітно-економічне товариство приступає до піднесеного виділом краєвим наміру в цілі з'організованя сіти Райфайзенівських кас позичкових, певно що і обіжник виділу краевого був би згадав «Просьвіту» так, як згадав про рільничі кулка, що до яких виділ краєвий може мати певність, що з охотою пристануть до союза Райфайзена.

З другоїж сторони «Просьвіта» вже повинна була до тепер у своїх виданях популярно розтолкувати своїм членам організацію Райфайзенок, та вказати на користи з них. Коли наші селяне не зрозумівши сеї підмоги, яку подає їм край основанем Райфайзенівських кас, або зовсім навіть і не довідавши ся нічого про нову інституцію, дальше будуть нидіти матеріально без користного кредиту та гинути у лихварських сітях жидівських пявок, то вину буде мусіло приписати собі те товариство, що стоїть у нас на сторожи просьвіти та економічного биту нашого люду. І тут звернувши ся до «Просьвіти» повторимо справедливий закид «Діла»:

Нехай не стане ся так, як з фондом, признаним для позичок до розпорядимости «кулок рільничих»: з того фонду по-

Сон та ява.

У першій житя я весні
В рожевих вєсь бачив красках,
Роїлись гадки, як у сні...
Чому-ж оцей сон вже потах?...
Я вірив, що зроблю людім
Богато усього добра,
Й найдець ся, я думав присім
До щирої праці дружба.
В другів я пораду найду,
Товчок та підмогу — гадав...
Чому-ж з молодого я сну
Прокинув ся й віру втеряв?...
Поради ні відки нема,
Та замість підмоги лиш глум;
Бо зависть в нас зветь ся дружба,
З поради фраз лишить ся шум.
Та замість одного товчка,
Що вічно до праці жене,
Найшла ся аж сотня ціла
Таких, що спляють мене.
Най руки приложу лише
Д'якому марному ділу,
Сей відеи, той відті взад пре
Й ні в сих і ні в тих я стою.
Де-ж щезла надія сєся,
Що бачив я і у ві сні?...
Та голос близь мене кружля
Та в ухо шепоче міні:
Народу як хочєш служити,
Ні з кого підмоги не жди, —
Ще доки жар в тобі горить,
Сам рви ся в вир праці — сам йди.

1899.

С...ий.

5

Лев Лопатинський.

„СОЛЬО ТЕРНО“

оповіданє з лютерійних пригод.

(Далі.)

Коло полудня пішов Микола з жінкою до пан-отця. Пан-отець підтвнали собі щени в городци перед хатою.

— Слава Ієсу Христу!

— Слава на віки! А що там скажете Миколо?

— Та ми просили би отця духовного на службу.

— А коли має бути?

— Та коли ласка, прошу отця духовного.

— Може бути і завтра. На яку інтенцію?

— Та, прошу, отченьку: подякувати Господу, що послав нам щастє з ласки своєї.

— Ага, знаю, ти виграв гроші?

— Та щось там Господь трохи пощастив...

— Я й не питаю кілько. Але от стережи ся Миколо, щоби твое щастє не завело тебе в недолю. Нині ти виграв, а завтра можеш програти.

— Ей що там можна програти, пан-отченьку, пару шісток хіба.

— Ой Миколо, Миколо! А хто-ж дає гроші на лютерию? Чи-ж не самі лютерійники тими шітками, що програють?

— Пісарєка каса дає.

— Пісарєка каса зароблює на лютерії річрічно по кілька мільонів. Знаєш ти, що то є мільон? а що є тисячка? Тисячка, то вже краєний гріш, що? А сто тисячок разом, то вже мало хто з нас видів на очи. Отже аж тисяч таких тисячок то є один мільон. То таких кілька мільонів чистого зиску має з лютерії пісарєка каса за один рік! А якби додати тепер що коштують урядники та що зискують при тім колектанти, то випаде що найменше другий раз тільки.

— Правда, що то сила грошей! Але такої хтось виграв.

— Виграв чужу кривду! Се все одно, якби я сказав усім в селі зносити до себе по срібному, та обіцяв, що комусь дам сотку. У нас є 1.200 душ, тож мені прийшло би 1.200 срібних, а я завязав би собі потім очи і на осліп дав першому-ліпшому цілу сотку. Він тішив би ся, другі завидували би єму, — але я вийшов би найліпше, бо мені лишило би ся одинайцять соток чужої кривди, — нехай мене Бог боронить від такого добра.

— Га, чие щастє, прошу отця духовного.

— Колиж бо то нещастє на кожного! Учені вирахували, так як ти зрахуєш своїх п'ять пальців, що грати на лютерию, то так, як на помацки ціляти шилом в густе решето: сто разів дзьобнеш в личко, а раз хіба натрафиш на дірку.

— Славити Бога, я заробив таки!

зволено користати також читальням «Просвіти» за посередництвом «Просвіти», а доси ледво кілька читалень нашло ся таких, що зрозуміли користі такої позички.

Отже в сій справі не pomoже «моральна побіда» — іменно така, що ми відтягнувшись від позиточної справи, будемо потому могли доволі нарікати на свою кривду та обвиняти других. Противно всі Русини повинні як найчисленніше горнути ся до нової інституції грошевої та в тій справі завести агітацію в краю, бодай таку, як би тут ішло о нові вибори. Тут виявила би ся справдешна зрілість нашого люду і щира прихильність до него нашої інтелігенції. Бо тут не іде о достоїнства, о мандати, о високопарні бесіди, о голосні подвиги і «мучеництво в народній справі», але о тиху, інтензивду, реальну працю для користі зубожілого, безрадного, використовуваного мужика. Нехай сим ділом з'уміє одушевити ся наша суспільність, а докаже, що єї відроджене не таке далеке, що она сміло може дивити ся у свою будучність.

В виду теперішних переворотів на фінансовім поли в Галичині ніхто не може оперти ся підозріню та недовірчivosti супротив грошевих, галицьких інституцій. Хотяй і як основно подумано про контролю у касах Райфайзенівської системи, то всеж таки може прокинути ся думка, чи не буде се нова нагода для легкої або і проступної ноживи для ріжних панків та полупанків. Отже і тут не допоможуть підозріння та пострахи, але рішуче змагане до утревалення свого впливу на розвій тих кас. Коли руский елемент буде сильно заступлений у сій новій організації, то се вийде і на коритть самої-ж інституції так з грошевого огляду, як і народно-суспільного.

Допись з України.

Последній гетьман український Разумовський захотів був оселити ся в одній з найкращих місцевостей України, та й збудував собі він чудовий, коштовний палац аж на самісївкій горі понад Батуринський. Чудовий, дуже чудовий, кажуть, стоїть перед очима краєвид на Батурині і на всю забатуринську далечинь відтіля, від замку Разумовського. Всі последні часи свого життя Разумовський прожив тут, тут-же він і вмер. Його син одинчик, як сьвідомо, швидко промантачив по закордонах увесь великий батьківський спадок. Опинив ся і замок батуринський Разумовського чомусь у власности казни. Казна ніяк не пригадала що з ним їй робити.

Гадали було повернути його у войовничу хоробницю, потім простісїнько у казарми й ще у віщось таке, та так не ввищо і не повернули, а нарешті немов і зовсім забули про його. Більше ста років стояв цей замок без усякого догляду якого-б небудь. Зараз же, то від його і залишили ся що одні стїни надвірні та й годї, та й ті швидко ось-ось повалюють ся.

Років 15—20 тому, кажуть, були в йому ще і діл і стеля, а зараз вже нічого того немає. Як увійдеш, то під ногами бурян росте, а в горі небо видно. Добряки мешканці Батуринські розібрали собі любенько нічками темними все, що тільки можна було забрати, за для власних потреб і вжитків. Дуже гарно, кажуть, було й є де робити землю: Накладе саночки там чим небудь та й з гори легко і швидко так і скотити ся ними, та і вийде аж у самісївке місто. Й оттак саночками повивозили з тамки і зелізо, мідь, бронзу і мармор, та навіть і цеглу просту. Вивозять ще й тепер вже і последне і немає нікому і досі до того ніякого діла. Ось воно як робить ся. Мимоволі нараждаєть ся гадка, чи не навмисне воно так ким небудь підводиться до історії України? Хто його знає! Але швидче, що недбалість одна всему винна, та й годї.

Взагалі-ж вся на далеку обмір місцевість і старого і нового Батурина лежить на нечисленних підземних хідниках, льохах і не знайшло ся і досі ще нікого, що-б на все те з науковою метою, звернув він увагу. Історичних подій у Батурині виробляло ся богацько. По старих валах його випадково натикають ся нерідко на старе оружжє, похованки, клади. Часу заснування Батурина я не знаю, нехай скажуть про те, коли вони знають, наші історики, але треба покладати, що це місто є з що найстарших наших тих історичних городків.

Є се, боляче, що наші історичні пам'ятки оттак гинуть, зовсім пропадають. Що скажуть нам за те наші нащадки? Ой, ой, ой, як вони нарікати муть на нас, батьків, дідів своїх за те, що ми таке добро завчасу не заборонили за для них від деякого лиха. Досить згадати тільки Запороже. Де пам'ятка про його?

Німці, садючи на валах Хортиці бараболю, сливе вже зовсім зрівняли плугом ті вали з землею, мине ще 10—20 років то і зовсім знищать вони їх і діти наші вже і не знайдуть того місця, де хвилювали ся колись невгамонні сїчовики.

Ipsaque.

З політичного поля.

В сїти заговору против Міляна урядові сфери сербські старають ся втягнути Карадже-

орджевичів. Петра Караджеорджевича, претендента до сербського стола обвиняють просто о співуділ в заговорі против екс-короля. Не від річи буде пригадати хто се «Караджеорджевичі, та чому они горять такою ненавистію против Огреневичів.

Основателем уступившої династії Караджеорджевичів був Караджеорджі (Юрко Каррий), що з простого мужика підніс ся на княжий престол. Він був головним творцем пляну, завдяки якому Сербія висвободила ся з під турецького ярма. Доля его дуже не рівна. З під сїльської стріхи вийшов на княжий престол, а відтак упав зовсім низько та скінчив як нужденний волокита. Юрий Петрович — таке его імя — уродив ся в хлопській хаті у селі Вішевиці 1754 р. За молоду пас свині, відтак учив ся робити оружжєм. Коли Турки хотіли обезславити жінок з его села, опер ся їм, забив одного з них та коли знав, що не мине его пал, утік до Австрії. Тут вступив до охотничого полку Осипа П. і відбув яко фельдфебель турецьку кампанію 1788—1790 р. Від тоді то не спочав лише працював над з'організованем заворушення в Сербії проти Туреччині. Коли в 1806 р. прогнав Турків та здобув Бельгород, окликано его князем. Коли однак в 1813 р. Турки заняли Сербію, він мусів утікати до Австрії і так скінчили ся дні его панованя. Часи змінили ся. В Сербії прийшов до правління Милош Обренович, побив кілька разів Турків, та его окликано князем. Караджеорджі позавидував ему того, вернув ся тайком до Сербії, однак его зловили жовнірі Милоша та на приказ свого пана замордували 25. липня 1814 р. По Юрку Петровичу лишив ся син Олекса Караджеорджевич. Він родив ся 1806 р. Коли его батька замордовано, він пересиджував головно на Угорщині. Як Милош Огреневич зрік ся правління, а сенатори прогнали зі Сербії его синів Міляна та Милоша 1842 р. покликано тоді на сербський стіл Олексу. Але в 1858 р. загальні збори скинули его зі стола та покликали Милоша, що був вже тоді 78-літнім старцем. Олекса осів на Угорщині та не перестав ворохобити проти Милошови. Ему приписують авторство заговору в 1868 р. в яким застрілено князя Михайла. Австрійські суди потягнули его до відвічальности, але угорський суд увільнив его. Він умер в 1885 р. в Темешварі, та спадкоємцем его прав до сербського стола є найстарший син князь Петро уроджений в Вельгороді 1846 р., що оженив ся з княжною Зоркою, донькою Черногорського короля.

Новинки.

— Преосвященний Епископ Перемиский Константин Чехович виїхав в гори на відпочинок і верне в половині серпня.

— Та ще не знати, Миколо, хто заробив? Якби почислив тих усіх, що захочені твоїм зиском, упахнуть свої кєрваві крейцарі у тото решето, кілька від них вимантили жиди та ріжні дурисьвіти за «певні нумера», за кілька люди вишють горівки при тих нарадах та на могоричі, кілька змарнують робучого часу — то вийшло би може і більше, як ти виграв. Се не благословенство боже, ні, мої діти, тільки страшна покуса! Раз ви скривдили своїх бідних братів, бо виграли гроші, які они в своїм засліпленю упахали в ту лютерію, — а другий раз, що через свій примір пхаєте нові жертви у тоту пропасть. Прийдіть завтра раненько, а про сїть Милосерного, як в щоденній молитві: «І не вводи нас во іскушеніє, но збави нас од лукавого; Се буде милїйша Богу молитва, ніж подяка за кривду людську.

Хотяй пан-отець і не сказав нічо нового, бо Микола знав уже тепер сам, що лютерія не на те, щоби робити бідних богачами, але наука пан-отця тронула его глибоко. Тай і жінка стривожила ся тими грїшми і в церкві все дивила ся на сьвічки, сердешна, чи не капають вони, як той жидок проклинав. Але сьвічки горіли ясним, лагідним сьвітлом і заспокоювали тривогу Миколихи.

Обоє взяли ся щиро до праці. Она коло хати та коло города, він за зарібками. Коняка трафила ся робуча, можна було з нею чи по шутер, чи до ліса, чи самому відвезти кілька вязанок хворосту у місточко. — Заробок ішов.

Люди поглядали на Миколу, але все кивали головами.

— Стережись — бувало кажуть — Миколо тих лютерійних грошей: легко прийшло, легко може і піти. Грїш, — кажуть — і так котить ся, на те він круглий, а той лютерійний, то десь парюю щезає з рук!

Микола заглядав нераз у скриню, але до них не прибувало нічого, а завсїгда таки часами треба з них дещо взяти. Зарібку старчило ледво тільки, що мож було вижити. А хотів що нового справити, треба було вибирати зі скрині Се нераз доскуловало Миколі.

— Чому на тїм сьвітї так тяжко! Ба та коби то всім так... а то в сьвітї як на тій лютерії. Один живе кривдою другого. Хиба лютерія що гіршого від нашого життя? Кинеш на весні зерно у рілю, чи ти знаєш, що збереш в осени? Купиш нинї худобину за безцін, а через місяць можеш на ній у двоє заробити! А з тими жидами, то хиба не циганьство? Один другого циганить. Вивезеш дров до міста, чи мороз в зимі, чи жнива у літї, ти стій, тай не подай здогаду, що тебе аж пре домів, бо зараз купець опустить на грошєх. А жид і собі ходить коло фірчини, як кіт коло сала, тай ганчує, тай мене ся... От, усюди неправда на сьвітї! Як не дійдеш штукаю до щастя, то мукою его не здогониш!

Як те надгниле яблуко, так Микола пересякав чим раз більше такими думками.

Дрібний заробок, що ним Микола обганяв

давнїйше свої домашні потреби, тепер не вистарчав ему. Він привик до більших видатків і не счував ся, як гроші топили ся в его руках. Заробить всім шістьок, ба риньського, а до дому привезе половину. А прецінь покріпити ся не грїх, тай закурити треба!

Тай і житє тото у безнастанній роботі кучило ся Миколі. День іде за дниню у спокою, у праці... Завтра не принесе більше, як вчера і нинї... Нема на що надїяти ся, тай нема чога боятись! Тай так має іти дальше, аж до старости літ, доки руки не опадуть і ноги зімліють? Від тих думок не спало ся Миколі в ночи.

А рано запряг коня у візок і поїхав до міста.

Перед ферлягом подибав усіх своїх лютерійних знакомих. Привитали Миколу, як якого марнотравного сина. Бо і деж хто видав таке: тільки часу змарнував, не показуючись на ферляг! А за той час якийсь хлоп виграв на амбо-терно, а другий на сам екстракт, а один жид чисте терно, — а що вже вийшло амбів до того часу, то ніхто й не почислить.

— Та я сам — говорив знаний нам мішук — виграв маленьке амбо на 10 кр. ставки. Не мав тоді більше грошей, але тепер ставляю пятами! Може би ми знов до спілки спробували щастя?

— Ставляєте пятами, але по болоті — жартував Микола, показуючи на его подертї чоботи.

Він знав, що ті всі виграні то нова брєхня его камрата. Їх виписують що тижня на лютє-

— Родичі Русини! Не забувайте, що руска мати і Вас викормила, що руским словом до Вас промавлала, що руска пісня пестала у-перше Ваш слух! Чи мали-б Ваші діти здоптати ту рідну мову, позабути ту звучну руску пісню? Чи мала-б чужинця без любови більше сили над ними, як рідна нянька? — Родичі рускі! В кого грудех тремтить ще золотий спомин тужливої матерньої пісні, співаної над колиською, хто тямить ще зимову вечірну бабусину казку з діточих літ, той не дасть кормити своєї дитини чужим словом, той запише своє дівча до нашого **руського Інститута в Станіславові** — а зголосить ся з тим до 31. н. ст. липня у п. Емілії Дольницької (Банк Зв'язковий в Станіславові). Чим більше дівчат, тим менша від них оплата! — Станіславів 19. липня 1899. За виділ Товариства Руских жінок: Клявдія Черненькова, Константина Малица.

— **Іспит зрілості в семиоарії женьській у Львові** зложили: Мар. Байковська (з відзн.), Єт. Барщинська (з відзн.), Соф. Бернадюківна, Соф. Бентковська (з відзн.), Евг. Демяновська, Володис. Должица (з відзн.), Марія Фешовичівна (з відзн.), Юл. Футима (з відзн.), Мар. Гаєвська, Ем. Ганьчаковська (з відзн.), Ванда Гржимальська (з відзн.), Ядв. Густовичівна (з відзн.), Софія Гануля, Романа Ірковська, Ел. Кльоб, Мар. Красука (з відзн.), Соф. Кротохвіля (з відзн.), Павл. Круг, Евг. Кубин (з відзн.), Ів. Кусси (з відзн.), Сара Кузьмер, Ольг. Малявська, Ан. Маркові, Вікт. Мариновська, Генр. Машка (з відзн.), Мар. Мойсевичівна, Мих. Момот, Ел. Мозоловська, Ел. Назаревичівна, Фр. Немец (з відзн.), Ядв. Поповичівна, Мар. Радецька, Ад. Розенбах, Ап. Рихновська (з відзн.), Стеф. Селяняківна (з відзн.), Сара Шнайф (з відзн.), Ів. Шульд, Мар. Семиград, Ядв. Старак, Ел. Стефураківна (з відзн.), Мар. Світликівна (з відзн.), Ант. Шандро (з відзн.), Мар. Швецицька, Казим. Трембицька, Мар. Турчиновичівна (з відзн.), Роб. Удрицька (з відзн.), Романа Вайдвер, Ел. Вереховська, Ядв. Винярж (з відзн.), Мар. Виницька, Елеонора Войтхівська, Стан. Воля і Стеф. Жолинська (з відзн.); — приватистки: Йос. Барановська (з відзн.), Беатр. Батаглія, Ам. Берльштайн, Ел. Вірнацька, Володис. Боршенцька, Петронеля Харамбура, Йос. Чабай, Олимпія Чопановська, Стеф. Веркавська, монахиня Текля Домбек, Людв. Добровольська (з відзн.), Генр. Довіхт, Стан. Држевицька (з відзн.), Каз. Диміцька, Фел. Фішер, Ів. Маргаль, Генр. Гебултовська, Кар. Гешилес (з відзн.), монахиня Єлисавета Янцка, Ад. Йодко (з відзн.), Ів. Клецан (з відзн.), Евг. Конопницка, Елеонора Костецка, Вікт. Костржевська, Ів. Кровчинська, Сав. Кристаловичівна (з відзн.), Евг. Курчинська, Мар. Лянд, Соф. Лециньська (з відзн.), Брон. Мончка, Стан. Мадейська (з відзн.), Соф. Менциньська, Ядв. Михаловська, Вікт. Мотюківна, Соф. Мусяловичівна, Ан. Пациньська, Соф. Пфаф (з відзн.), Ел. Петраш, Ванда Пінкас, Йос. Политчинська, Ядв. Процаловичівна, Ел. Прилуєка, Зісла Рещ, Мих. Сагайдаковська (з відзн.), Амвр. Сквиржинська, Ел. Смоляницка, Ел. Солецка, Ір. Штайнер, Цел. Стоїньська (з відзн.), Саль. Сорочинська, Віра Шпитко, Мар. Тхір, монахиня Мар. Томковяк, Теоф. Сопилко, Соф. Войтхівська, Мар. Цімерман і Леонт. Жучковська.

— **II-ий з'їзд делегатів Галицького товариства учителів народних** відбуде ся сего року в Яро-

ривних таблицях, але хто знає, кому вони виходять? Ті виграні губять ся між ставками, як зерно маку в міху збіжа! Та однак его кортіло ще раз спробувати.

І спробували — раз і другий — але надармо. Щастє не приходило, хотяй Микола і як горячив ся. Дарма, що укладали нумера з довголітних нотаток, дарма, що підвишляли ставки, хотячи перемочи зле щастє. Часами і вийшов який нумер, але все трафляло на малу ставку, і звичайно ціла виграна ішла знов на ставку. Тепер вже ставив Микола по кілька і кільканайцять срібних, тож не диво, що чим раз частіше витягав готівку зі скрині.

— Бій ся ти Бога, чоловіче — молила жінка — кинь ти раз ту прокляту лотерию, не губи себе і мене і нашої бідної дитини.

— Але як приніс сотки до хати, то тогди ти так не голосила?

— Та деж ті сотки, вже нема з них і сліду!

— Мовчи бабо! Сам я виграв, сам можу програти! Не твоя страта!

І забрав Микола решту грошей на нову ставку.

Свого коника уже зовсім заїздив до міста; на те тільки і держав его, аби їздити на ферляг. (Далі буде).

славі дня 5. н. ст. серпня о год. 10. перед полуднем в сали Ради міскої з таким порядком дневним: 1) отворенє з'їзду; 2) справозданє з діяльності заряду за 1898/9 рік; 3) скріпленє організації учительскої; 4) дальша акція для поправи правних відносин стану учительского; 5) вибір заряду; 6) внесенє.

— **Красєе тозариство хову дробу, голубів і криликів** у Львові запрошує всіх годівників і аматорів, щоби як найчисленнїше приступали до товариства, та повідомлює, що вписове 1 зр. а вкладка місячни 25 кр. вносьть. Проктованє урядженє вистави з кінцем вересня 1899 р. залежить від достаточного числа зголошень, котрі надсилати треба під адресою секретаря товариства. А. Прилібського ул. Ягайлонська ч. 7.

— **Убийство.** На лїєничівці в Звіринци коло Бережан бавив ся ученик III. гімн. кляси Броніслав Інґлот зі Львова фльобертом і застрілив мимохіть парубка Льва Борика. Інґлот розмавляв з Бориком, відтак почав міряти до него жартом. В одній однак хвилі спустив ся курок, куля ударила парубка в чоло та забила его на місці.

— **Усмажений за житя.** У місточку Гемлек в Туреччині приключив ся в сих днях страшний випадок, що має своє жерело в темноті. Мешкала там якась болгарська родина, що складала ся з молодого подружя, теци, та брата жінки, ткнутого паралїжом. Теца хотїла вилічити хворого всякими можливими средствами, та коли ніщо не помагало, пішла до знахора, що казав крім ріжних натирань виставити хворого на можливо найбільше горячо. Рідня хорого розпала в печи огонь, та такий сильний, що можна би усмажити при ньому вола. Відтак приставлено хорого на кріслі до огня. Зараз почала попельти на ньому одїж. Він кричав дивними голосами та молив, аби его відсунено від огня, але его успокоювали, кажучи що се хроба вже виходить із него. Хлопчина почав вже раз-у-раз слабше кричати, ба далі притих цілком. Рідня гадала, що він вже прийшов до здоровля, та уснув. Его положено на ліжко, але якже-ж розчарували ся всі, коли він усмажив ся на печеню та за хвилю сконав.

— **Князі галабурдники.** Окружний суд в Кутаїсі засудив кавказких княжат Дудешкелїяного і Паава на десять літ заслання в Сибір та лишєне всяких прав та привілеїй за те, що вдерли ся в лазні до жіночого відділу та робили там галабурди, а відтак ставали оружно проти поліції, яку прикликано, аби успокоїла галабурдників князїв.

— **Хінський мур** має бути розвалений з політичних та торговельних причин. Сей мур збудовано перед тисячу роками в цілі оборони хінської держави від нападів Монґолів. Нині однак, коли Монґоли давно вже получили ся з Хінами та становлять головну силу пануючої династїї у Хінах, що є також монґольська, була би дивна річ, якби хінський цісар відгороджував ся муром від найвірнїших своїх підданих. Сей мур на кількасот миль довгий, має лише чотири брами, що не вистарчають на тепершній торговельний рух. В 1894 р. в часі війни, монґольські війська, що йшли з помочю Хінам, машерували цілих чотири дні, заким натрапили на браму. При сїм утриманє сеґе великого муру враз з его вежами та залогою коштує річно тисячні суми, а користь з того така, що можна користати ся муром, яко дорогою для почти та війська. Та у нашім віці желїзниць се майже ніщо не значить. По тій то причині правительство рішило ся знищити той старинний памятник та числить також на сю користь, що се дасть роботу соткам тисячів Хинезїїв та Монґолів, які не будуть потребували мандрувати до Америки, Індїї, або Австралїї. Найшли ся вже товариства капіталїстів, що хочуть підняти ся розкинення мурів.

— **Ц. к. Дирекция желїзниць державних у Львові,** оповіщує: »Gazeta lwowska« оголошує розписанє ліцитації на продаж уряджень зі звиненого, краєвого складу збіжа і спиртусу у Львові. — Оферти можна вносити найпізнїше до дня 8. серпня с. р. до 12. години в полудне до ц. к. Дирекції желїзниць державних у Львові.

Телеґрами.

Відень, 25. липня. Цісар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон о поборах від спіритуалїв, пива та меду для громад Лежайск, Мілець, Кросценко та Дембица.

Відень, 25. липня. Politische Correspondenz оповіщує комунікат в справі конзулярної академії, з якого виходить, що з початком 1899/900 р. буде опорожнених у тій школі кілька місць елевів враз зі стипендіями 1300 і 1000 зр.

Берно швайц. 25. липня. Союзна Рада в Швайцарїї не може приступити до конвенції в Газі в справі воєнного права, бо сеся конвенція не признає людової війни. Як здаєт ся,

Анґлія також тримаєт ся здалека від тої конвенції.

Реннес, 25. липня. Після урядового донесення процес Драйфуса зачнеть ся 7. серпня.

Брукселя, 25. липня. Van den Peereboom зрєзигнує в найблизших днях з президентури габінету та задержить лише теку желїзниць.

Дрезно, 25. липня. В Löbtau захорувало 120 осіб на тиф, 12 умерло.

Бомбай, 25. липня. Чума змагаєт ся. В Піна захорувало 110 осіб, з того умерло 82.

Малий Фейлетон.

Жінка і любов в кроацкій народній поезїї*).

переложив з кроацкого І. О...

I.

... Але дивлюсь на хорошу дівчину,
і хорошого росту і личка,
і хорошого ходу і очка...

Коли Гомерова пісня оспівує чюю красу, каже о нїм, що він хороший і високий. Без високости не має правдивої викинченої краси. Рїч дрібна не може бути любою, але не хорошою. Так само описує і народна пісня красу, наколи оспівує красу дівчини — то каже о нїй:

ціле коло¹⁾ головою надвишила!

або ще точнїше:

понад усі она більша і краща,
красою кóло счарувала,
а ростом кóло надвишила.

Друга признака краси ось яка:

бо она тонка станом і ростом.

або в порівнаню висказано:

а тонка як лоза,
а висока як сосна.

тут отже лучать ся обі краси. В иньшій піснї говорить хлопець до дівчини:

Тебе дівчино довгокоса,
тебе я возьму за вірну дружину...

дальше краса так описуєт ся:

У Милицї довгі рясницї,
покрили єї румяні ягодиці,²⁾
ягодиці і біле личко...

Дуже гарно малює пісня красу дівочу в отсїм зривнаню:

О, якаж она! — любуєсь нев нянька,
чорного очка як у ворона,
білого личка як у лебедя,
чоло єї — то сяюче зеркало,
брови — то морекїї павки,
рясницї — пера павуницї,
два личка — два румяні дюлі³⁾.

Ще точнїше описанє дівочої краси подає слідуюча пісня:

Ростом тонка і висока,
личком біла і румяна,
як коли-б до шів-дня росла
на лагіднім весни сонці.
Єї очи — дорогі каміни,
а брови — морекїї павки,
рясницї — крила ластівочї,
руса коса — вітка імбрисима⁴⁾,
уста єї — то цукрова доза,
білі зуби — два перел шнурочки.

Додаймо до сих любощів і краси те, що дальше в піснї сьпіваєт ся:

Коли плясє — як нава походжає,
коли промовить — як голуб воркує,
коли засьмієт ся — як сонечко грїє.
або: коли засьмієт ся — то мов перли сїє,
а коли погляне — то мов сокіл сизий.

Не дивно тому — що хлопець видячи таку красу, очарований і неначе задурений говорить:

Хто бачив вілю⁵⁾ на полонині,
то і віля, брате, не рівна із цєю!
або: а сама собою прегарна і гожа,
краща дівчинонька від білої вілі...

або: дівчина край гори стояла,
ціла гора від личка сяйла.

або: засіяло личко як на горі сонце,
або: коли походжає — від неї сонце сяє.

Таке очарованє красою оманов неповздержно; вже що найменче, коли в піснї сьпіваєт ся:
хороша — очи єму відняла.

Хороша Яня очима Травник⁶⁾ запалила, а
хлопець жалить ся на дівчину:

о, що за хороші брови!
відняли розум до крихточки.

* *Прим. автора.* Кроати вже в части познакомили ся з рускою народною поезїєю народними оповіданнями і т. п. Сьвідчать о тім переклади повістей Марка Вовчка, поодиноких пісень народних і деяких поем Тараса Шевченка на кроацкій язык. Не завадить і нам познакомити ся з їхньою народною поезїєю. В тій цілі подаю переклад одної частини кроацких пісень любовних.

¹⁾ кóло = кроац. танець.

²⁾ части лица позиваєт очий.

³⁾ дюлі = слово турецке, значить рожа.

⁴⁾ імбрисим = дерево вітвісте.

⁵⁾ біля = русалка.

⁶⁾ місто в Босні.

В тій пісні є брови також небезпечними:

Ой дівчино і твої брови!
я випродав всі мої воли
вічно дивлячись на твої брови.

а другий співає як раз трагі-комічно:

Ой дівчино селен-велен
не моргай бровами,
не завдавай хлопцям жалю
як мені жаль ти завдала:
кона веду — а пішки йду,
вбуве несучи — босий іду,
хліб несучи — а голодію,
водою йду — а жаднію.

Дівчина біле личко умиває — бровами моргає,
хлопець стоїть проти неї, і тихо співає:

Ой дівчино душко,
застебни-сь під шию,
най ся шия не біліє,
най ми серце не боліє!

Найбільш гіперболічне зрівняне утворила краса жіноча в народній пісні. Навіть найвправнішому салоновцеві не прийшлоб на гадку сказати пр. Загреб'янкам ось що:

О як хороші дівчата Фочанки,
они-б манили і неба облаки,
не то ось туземних молодців!

Найкращий примір о наслідку краси — подібний тому у Гомера, де хороша Блена появляється на мурах Іліону — єсть той, в котрім описується як хорошу дівчину впроваджують перед гостей весільних:

Через хустинку личко засіяло —
і сватам очи осінило,
від чудного личка і одіня
всі свати очи опустили,
і в чорну землю потушили
від сего дива, від краси дівочої.

Хороша дівчина знає (і котра-б того не знала?) що вона хороша. Дивить ся в зеркало і

подивляє красу свою. Ганна бере рожу, і з нею розмавляє ся:

красна ти роже румяна,
но краща я — дівчина Ганна!..

Хлопець просить дівчину, щоби до него обернула ся, щоби її міг побачити, а она ему описує саму себе:

Чи ходив ти на базар,
чи бачив ти білий папір?
оттаке є моє личко!
чи ходив ти у шинок,
чи бачив червоне вино?
такі мої ягодиці!
чи ішов ти через поле,
та чи бачив терен чорний?
от такі є мої очи.
чи ішов ти по-край моря,
та чи бачив ти п'явки?
от такі є мої брови!

Долучимо-ж до сеї краси стидливість, то вже й готовий найгарніший ідеал народної пісні:

Она дуже стидлива і прикладна.

Дівчата гуляють коло, поміж ними одна з довгими рясницями — так що юпаки не можуть її в очи глянути. Небо вкрилось облаками блискавки хмару продирають, усі дівчата дивлять ся в небо, — тільки Милиця ні! Другі докорять їй, що она над міру розумна, або за дурна, коли дивить ся перед себе в траву, а не з ними в облаки: На те она їм відповідає:

Ні за дурна я — ні за розумна,
ані я віля, щоб хмари збивала,
на те-м дівчина, щоб перед себе
[дивила-сь.
(Далі буде).

Всілякі
КУПОНИ
і
вильосовані
цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коптів

Контора виміни
і ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЬ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Віреосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариатам всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі звари, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 вносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністера» дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпоровочно. До кінця 1898 року вносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Дністера» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністер» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористніші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністер», стоваришенє в обмеженом порукою, уділяє позички за платою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентования від членів і третих осіб по 4%. Удїл членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністер». Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністера», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просвіти».)

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні:

Світло церковне

впрот в фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. Іосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку Іосо місце продукції.

Зі складів висилає: **КАВУ** по 5 кіл. посліжках почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко **ВИНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. —
Івьші товари по умірених цінах. 78—?

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ

Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА

комедия в 3. актах з сільского жита.

Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА

історична трагедия в 5. актах — з другої половини XVI. віну.

Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа

шутка в 5. актах з міского побуту.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в I. актї опрацьована після німецкого.

Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Книжки оправлені в полотно з хорошими витисками о 15 кр. більше.

На поchtову пересилку 5 кр.

Замовленя з провінції у автора ул. Сакраменток ч. 10. Львів.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезия, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше уважляюване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківский, Львів, улица Зиблікевича, число 34.

Хорі на легкі

одержать завсїгди певну поміч або пільгу по ужитю мого «Мальтолю», який я винайшов. Кашель, хрипка, астма, флегма, катар легких і гортанки, дерте в горлі і и. устають по кількох днях.

Сотки уживають сего средства з найліпшим успіхом, як про се свідчать свѣтлі подяки, що надходять кожного дня. Мальтоль не є якимсь тайним средством, але препаратом, витвореним після мого власного способу з екстр. мальт. комп., а продажу сего средства дозволена поліційно і часто поручають его лікарі.

Ціна 3 пушок м. 4,90, 6 пушок м. 9,00, 12 пушок м. 16,00 за гроші або післяплатою.

Фляшка на пробу мар. 2,10.

Wilhelm Bieber Fabrikant des Maltol Königsberg i. Pr.

Академик

пошукує лекції на час феїий.

Адрес: М. Ф.

post. rest. в Гадин-ківцях.